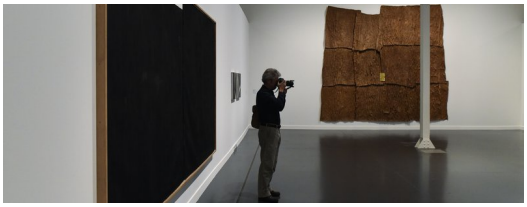
Un diàleg d'estranys

L'artista Julião Sarmento es posa en la pell d'un comissari i gesta una mostra amb 67 obres de les col·leccions de La Caixa, el Macba i la Fundação Gulbenkian

Espectaculars Richard Serra i Giuseppe Penone dialogant en una de les sales de CaixaForum Foto: EL PUNT AVUI.

"El que he fet és molt estrany." Potser alguns entesos en art contemporani es posaran les mans al cap quan vegin l'exposició que ha comissariat Julião Sarmento a CaixaForum.

"Jo no tinc els trucs dels comissaris. No en sóc, de comissari", exclama. Sarmento és artista, però es nota que ha gaudit de valent amb la invitació que li va fer l'obra social de l'entitat financera: escollir unes desenes d'obres d'entre les més de 10.000 que custodien tres col·leccions d'absoluta referència. La de La Caixa mateix, la del Museu d'Art Contemporani de Barcelona (Macba) i la de la Fundação Calouste Gulbenkian, de Portugal, el país de Sarmento.

El resultat? Xocant, sí. Sarmento ha recorregut a la rauxa i s'ha atrevit a fer insòlites i inversemblants associacions d'obres. Sense complexos. Fer el que la gent no s'espera, vet aquí la seva irreverència.

És que tenen alguna cosa a veure Francis Alÿs, Jorge Barradas i Juan Muñoz? A algun comissari se li hauria ocorregut treure Donald Judd de l'habitual sala blanca àmplia i diàfana per forçar-lo a dialogar en un espai petit amb artistes que són la seva antítesi estètica i ètica? De sacrilegis com aquest, una pila. El director del Macba, Ferran Barenblit, creu que la barrija-barreja "té alguna cosa de barroca". Sarmento etziba que la seva mirada de l'art és "més innocent" que la dels experts.

L'artista portuguès es va mirar i remirar "totes" les obres de les tres col·leccions i va acabar triant-ne 67. No n'hi ha cap de seva, o sí: "Tota l'exposició és una creació meva i només meva. Per això el títol, El pes d'un gest [fins a l'1 de maig], l'he manllevat d'un quadre meu." De la Gulbenkian, no en va aconseguir tot el que hauria desitjat. Aquesta institució té dues ànimes. La que atresora el llegat de Calouste Gulbenkian, un armeni que va reunir una impressionant col·lecció que va de l'antic Egipte fins al segle XIX, i la que, després de la mort del col·leccionista, la seva fundació va erigir amb art del segle XX.

Sarmento va demanar als responsables de la Gulbenkian tres obres històriques: un Degas, un Rembrandt i un Turner. Només li van concedir el Degas; això sí, un Degas estranyíssim, és clar. És un retrat de l'artista Henri Michel-Lévy, impregnat de misteri –hi surt una inquietant nina gegantina–. Té tot el sentit del món en l'imaginari sentimental de Sarmento. "És una obra que a Juan Muñoz i a mi ens captivava. Sempre que venia a Portugal anàvem junts a la Gulbenkian a contemplar-la", explica.

L'amistat amb l'escultor Juan Muñoz és el primer fil que estira l'exposició de CaixaForum. La seva instal·lació Terra erma, propietat de La Caixa, dóna la benvinguda al visitant. És una estança amb un terra geomètric hipnòtic, al fons de la qual hi ha una pertorbadora figura petita de bronze asseguda sobre un mur. En una de les parets, llueix l'anòmal Degas que va unir tota la vida Muñoz i Sarmento.

Des d'aquest punt de vista emotiu i, per tant, irracional, s'entenen les curioses aliances d'obres que ha pensat l'artista per a l'exposició, que veu com “un organisme amb els seus ulls, el seu cor, els seus peus...” “Les peces no tenen vida per si mateixes. És un tot”, diu. El cor seria Juan Muñoz amb el Degas infiltrat.

De la mateixa manera, els sentiments justifiquen la seva debilitat pels artistes portuguesos, molts d'ells desconeguts totals. I certament n'hi ha alguns de talent, com Fernando Calhau, del qual la mostra presenta un esplèndid díptic de xapa de ferro, làmpada de neó i aura existencialista. “Calhau va tenir la mala sort de casar-se amb l'entitat més maligna que he conegut mai. La seva vídua el va matar com a artista: va arreplegar totes les obres que hi havia al mercat i les va regalar a la Gulbenkian. Calhau no existeix per culpa d'ella”, lamenta.

N'hi ha d'altres, de creadors portuguesos, que paguen la pena de descobrir o de conèixer millor. Com Henrique Pousão, pinzell virtuós del segle XIX que no va poder demostrar gaire res perquè va morir als 25 anys. Però, en general, als seguidors de les col·leccions de La Caixa i del Macba –que, per cert, continuen sense concretar quan renovaran el conveni de col·laboració– la majoria de les obres els resultaran molt familiars. Són hits que ja han format part de moltes exposicions: Giuseppe Penone, Sigmar Polke, Gerhard Richter, Robert Rauschengerg, Richard Serra...

En el fons, Sarmento ha estat molt menys agosarat del que ell es pensa. Excepte, potser, en una obra que als mateixos gestors de la col·lecció de La Caixa se'ls fa una muntanya exposar: és Dic, de Carl André, un impactant mur de cedre de vuit metres de llarg que fa de mal exposar perquè barra el pas es posi on es posi. “A Sarmento li va encantar i va ser la primera peça que va triar. L'únic petit inconvenient és que la volia col·locar entremig d'un treball d'Ignasi Aballí [Enciclopèdia: una estanteria que projecta la seva ombra i pols en la llunyania]. Vam trucar a Aballí i li va semblar una gran proposta”, explica Nimfa Bisbe, la cap de la col·lecció de La Caixa.

Publicat a:
-El Punt Avui. Comarques Gironines 15-02-2016 Pàgina 40
-El Punt Avui. Barcelona 15-02-2016 Pàgina 28
-El Punt Avui. Camp i Ebre 15-02-2016 Pàgina 28
-El Punt Avui. Lleida 15-02-2016 Pàgina 28
-El Punt Avui. Maresme 15-02-2016 Pàgina 28

Font del document:
http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/5-cultura/19-cultura/941650-un-dialeg-destranys.html?piwik_campaign=rss&piwik_kwd=nacional&utm_source=rss&utm_medium=nacional&utm_campaign=rss&f=El+Punt+Avui